

IX. KATEDRA LITURGIKE

LITURGIKA: OPĆA LITURGIKA

Godina studija: II.

Semestar: zimski

Tjedno sati: 2

ECTS bodovi: 3

U zimskom semestru, uz pojašnjavanje liturgijskih temelja, obrađuje se Opća liturgika koja ima nekoliko važnih poglavlja. Prvo se obrađuje tema o naravi i značenju liturgije. Naglasak se stavlja na tumačenje i povijest liturgije, narav liturgije, zatim na opseg i područja liturgije te na subjekt liturgije. Veći dio bavi se poviješću liturgije od njezinih početaka pa do današnjeg dana. Posebna važnost daje se liturgijskoj obnovi kako u svijetu tako i u Crkvi u Hrvata s posebnim naglaskom na II. Vatikanski sabor i vrijeme nakon toga pa sve do današnjeg dana. Isto tako predmet interesiranja je liturgika ili liturgijska znanost. Obrađuje se njezin povijesni razvoj, zadaće i problemi današnje liturgijske znanosti te njezini izvori i pomagala. Bogoslužni sastanak kao proces komunikacije dobio je svoje mjesto. Predmet interesiranja su i aspekti verbalne i neverbalne komunikacije te mjesto i uloga znakova i simbola u liturgiji Crkve. Nije zaobiđena ni liturgijska glazba u njezinom povijesnom hodu te nakon II. vatikanskog sabora. Mjesto su našle i teme kao što su liturgija i pučka pobožnost te liturgija i ekumena. Naznačuje se i kratka povijest liturgije uvodeći studente u samu bit liturgijskih slavlja da se ona učini jasnijom, a onda i djelotvornijom i plodonosnijom. Naglašava se ujedno kristocentrični i eklezijalni karakter liturgije u kojoj se događa istinski susret Boga s njegovim narodom.

Literatura:

Adam A., Uvod u katoličku liturgiju, Zadar 1993., 5-110; Liturgijska obnova Crkve u Hrvata, Sarajevo-Bol 1995. (skripta); Zelić - Bučan, B., Članci i rasprave iz starije hrvatske povijesti. Zagreb 1994., 251-253; Radić, J., Liturgijska obnova u Hrvatskoj, Makarska 1966., 33-40. 42-46. 47-55. 68. 79-98. 108-116. 179-184.; Hrvatski biskupi, Liturgija i život Crkve (poslanica), Zagreb 1989., 13-15.; Radić, J., Početak liturgijske obnove Crkve u Hrvata, u: GK 27 (1986.) 9.; Isto, Plamen i kreševo, u: GK 28 (1986.) 9; Škunca, B., Obnova naše liturgije pod vodstvom Pija XII. (Od Rata do Koncila), u: GK 29 (1986.) 9; Isto, Očekivanja i ostvarenja pokoncilске liturgije kod nas (od Koncila do danas), u: GK 30 (1986.) 9; Knežević, T., Crkvena glazba u pokoncilskim dokumentima i u liturgijskim knjigama, u: Sveta Cecilija 4 (1991.) 75-81; Isto, Ostaje li današnja liturgija bez zborova?, u: Vrhbosna 2 (2000.) 212-217., Krijesnica 19 (2000.) 63-70., Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije 11 (2000.) 30-34; Isto, Liturgija i pučka pobožnost, u: Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije 11 (1999.) 706-710; Isto, Liturgijski pribor, u: Služba Božja 3 (1998.) 295-306; Isto, Liturgijska odjeća u životu Crkve, u: Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije 4 (1998.) 244-249. Komarica, F., Teologija liturgije. Sarajevo 1981. (skripta); Hrvatski biskupi, Liturgija i život Crkve. Poslanica. Zagreb 1989.

LITURGIKA: SVETA VREMENA – TEMPORAL I SANKTORAL

Godina studija: II.

Semestar: ljetni

Tjedno sati: 2

ECTS bodovi: 3

Predmet obrađuje strukturu crkvene godine te smisao i oblikovanje pojedinih blagdanskih dana i blagdanskih vremena crkvene godine. Pokazuje se kako je crkvena odnosno liturgijska godina izrasla iz sjemena pashalnog misterija i te postala velikim stablom s mnogim granama, mladicama i listovima. Pozornost se posvećuje najvažnijim temama i sadržajima liturgijske godine: Kozmičko vrijeme i ljudski život, Židovski blagdanski kalendar, Kristov pashalni misterij – srce crkvene godine, Nedjelja kao praslavlje pashalnog misterija, Uskrs i uskrsni blagdanski krug, Božić i njegov blagdanski krug te Vrijeme kroz godinu. U Sanktoralu, uz teologiju čašćenja svetaca i njihove povijest te reforme svetačkog kalendara, proučava se dio crkvene godine koji obrađuje blagdansko sjećanje na Majku Božju, apostole i mučenike te veliki zbor svetih muževa i žena iz svih životnih stanja i društvenih struktura, koji su na poseban način prihvatili nasljedovanje Krista.

Literatura:

Adam, A., *Slaviti crkvenu godinu*, Vrhbosanska katolička teologija, Sarajevo 2003., 11-15; V. Zagorac, *Krist posvetitelj vremena. Liturgijska godina. Štovanje svetih*. Časoslov, Zagreb 1996. Filipović, V., *Zašto dva kalendara. Božići i Uskrsi naših razdora*, u: Duga 414(1990.) 64-68.; *Odakle vremenska razlika u slavljenju Uskrsa?* u: Glas koncila 18(1989.); Opća uredba liturgije časova, u: Časoslov rimskog obreda. I. Božićni ciklus liturgijske godine: Vrijeme došašća. Božićno vrijeme, Zagreb 1984., 7-65.

LITURGIKA: PASTORALNA TEOLOGIJA LITURGIJSKIH SLAVALJA

Godina studija: V.

Semestar: zimski

Tjedno sati: 2

ECTS bodovi: 3

Sakramenti se na Vrhbosanskoj katoličkoj teologiji i Teološkom institutu obrađuju u više teoloških disciplina kao što su dogmatika, moralna teologija, pravo, pastoralna teologija i liturgika. U ovom predmetu studentima se želi posvijestiti kako slavlje sakramenata predstavlja temeljno samoostvarenje Crkve. Njihovo slavljenje ne može biti čisto privatne naravi, nego ima značaj liturgijskog slavlja koje se u skladu s time mora i oblikovati. Studente se upućuje u liturgijsko slavlje i daju im se temeljne epistemološke i teološke odrednice. Uvodi ih se u značenje liturgijskoga iskustva i kateheze te poučava o načinima kako slaviti i komunicirati otajstvo spasenja: simbolički govor, obredni čin, subjekt slavlja, te osvjetljavaju liturgijski čini: riječ, glazba, geste, šutnja. Posebno se obrađuju sakramentalna slavlja uz sakramente krštenja, i euharistije, potvrde, pokore, bolesničkoga pomazanja, sakrament reda, ženidba, posebna slavlja redovničkih zajednica, bogoslužje umirućih i sprovod te blagoslovine.

Literatura:

Sve važeće liturgijske knjige i to zdanje tipsko izdanje na hrvatskom jeziku. Adam A., Uvod u katoličku liturgiju, Zadar 1993., 113-123. 124-140. 147-185; Gelineau, J. i dr., Pastoralna teologija liturgijskih slavlja. Zagreb 1973.; Hrvatski biskupi, Pristup odraslih u kršćanstvo. Upute za ostvarivanje katekumenata u našim prilikama. Zagreb 1993.; Bašić, P., Slaviti euharistiju po misalu Pavla Šestoga. Zagreb 1992.; Meyer, H.B., Eucharistie. Geschichte, Theologie, Pastoral. u: Meyer, H.B. i dr., Gregorijanske mise, u: Veritas 11 (1988.) 4; Gregorijanske mise i oprost, u: Dugalić, V., Mise za pokojne u svjetlu današnje teologije, u: Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije 1(1996.) 43-44; Dekret o misnim nakanama "Mos jugiter" od 22.2.1991. i Odredba biskupâ Vrhbosanske metropolije o primjeni tog Dekreta na području metropolije od 1. rujna 1991., u: Vrhbosna 3 (1991.) 103-105. i Vrhbosna 1(1998.) 37-38; Babić, M., Spominjanje biskupova imena u misnom kanonu, u: SB 2/3(1992.) 197-200; Knežević, T., Liturgijski pribor, u: Služba Božja 3 (1998.) 295-306; i Isto, Liturgijska odjeća u životu Crkve, u: Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije 4(1998.) 244-249.

GLAZBENA KULTURA S METODIKOM

Godina studija: II.

Semestar: zimski i ljetni

Tjedno sati: 2 + 2

ECTS bodovi: 2+2

Svrha predmeta jest upoznati studente s tradicijom gregorijanskog pjevanja koje je niklo unutar rimske liturgije i postalo njeno službeno pjevanje. U tu svrhu proučava se klasično razdoblje gregorijanskog pjevanja do konca IX. st. kao i zasluge pape Grgura Velikog u obnovi liturgijske glazbe, zatim gregorijansko pjevanje u postklasičnom razdoblju od konca IX. st. do XII. i dalje. Zatim se studenti upoznaju s umjetničkim stilovima od XII. st. do XX. st. s posebnim naglaskom na razvoju crkvene glazbe. Od praktičnih stvari studenti moraju svladati 5 psalmodijskih tonusa kao i uvježbati 5 gregorijanskih skladbi i 10 pučkih popijevaka po izboru.

Literatura:

Crkvena glazba, Priručnik za bogoslovna učilišta, Zagreb 1988; Svećenička pjevačka služba, HKD Sv. Ćirila i Metoda, Zagreba, 1987; Rimski Misal, KS, Zagreb 1980. S. Majer-Bobetko, *Osnove glazbene kulture*, Zagreb 1991; M. Martinjak, *Gregorijansko pjevanje, baština i vrelo rimske liturgije*, Zagreb 1997.

CRKVENA GLAZBENA KULTURA

Godina studija: IV.

Semestar: zimski i ljetni

Tjedno sati: 1+1

ECTS bodovi: 1,5+1,5

Ovaj predmet ima svrhu upoznati studente s glazbenom umjetnošću napose pjevanjem koje može pripomoći aktivnijem radu u katehezi. Također se studira baština hrvatske crkvene glazbe i to glagoljaško pjevanje i pučko pjevanje kao i prve pjesmarice (Pavlinska i Cithara octochorda), zatim liturgijska obnova i II. vatikanski koncil. Od praktičnih stvari studenti moraju svladati metodu učenja pučkih popijevaka s djecom i mladima kao i određenu tehniku pjevanja i postave glasa potrebnu u radu sa zborom.

Literatura:

Crkvena glazba, Priručnik za bogoslovna učilišta, Zagreb 1988; J. Andre-is, *Povijest glazbe*, knjiga 1, 2, 3, Zagreb 1974; M. Martinjak, *Gregorijansko pjevanje, baština i vrelo rimske liturgije*, Zagreb 1997; M. Pranić, (priredio), *Religijsko- pedagoško katehetski leksikon*, Zagreb 1991, str. 201-204.; M. Martinjak, *Glazba u katehezi*, u: Sv. Ceciliji, LXV (1995) br.4; LXV(1996) br.1; J. Požgaj, *Metodika muzičke nastave*, Zagreb 1950. *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*, Hrvatska liturgijska pjesmarica, II. popravljeno i dopunjeno izdanje, Zagreb - Sarajevo 2003.